

การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพะเยา

นายเอนก ยารังษี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-582-712-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES IN ACADEMIC
WORK OF OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY
EDUCATION : A CASE STUDY OF CHANGWAT PHAYAO

MR. ANEK YARANGSEE

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-582-712-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด
พะเยา

โดย นายเอนก ยารังษี

ภาควิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

เอนก ยารังษี : การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
ดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพะเยา
(THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES IN ACADEMIC WORK OF
OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION : A CASE STUDY OF
CHANGWAT PHAYAO) อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอค,
170 หน้า ISBN 974-582-712-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงาน
วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา ประชากร
ที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นจำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย
ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ครูผู้สอนในโรงเรียน
ประถมศึกษาดีเด่น เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
วิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนประถมศึกษาดีเดิมนำมาใช้ในการงานวิชาการ

1. ทรัพยากรบุคคลได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ครูอาจารย์จากสถานศึกษาอื่นและผู้ปกครอง
นักเรียนซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ เชิญเป็นวิทยากรในการให้ความรู้
2. ทรัพยากรวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะขอการ
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา
3. ทรัพยากรธรรมชาติได้แก่ หิน แร่ และสัตว์ประเภทต่าง ๆ
นำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน
4. ทรัพยากรสังคมได้แก่ วันสำคัญ และวัฒนธรรม
ประเพณีนำมาใช้ในลักษณะให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรงและจัดนิทรรศการ

ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น 1. ปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลที่ส่วนใหญ่ประสบคือ
ได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เป็นทรัพยากรน้อยกว่าที่ควรและบุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างพอ
ในการให้ความช่วยเหลือ 2. ปัญหาการใช้ทรัพยากรวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้นคือ ช่วงเวลาไม่เอื้อหรือ
อำนวยการใช้ทรัพยากรและทรัพยากรมีปริมาณจำกัด 3. ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติคือ
ขาดการอนุรักษ์เพื่อการศึกษา 4. ปัญหาการใช้ทรัพยากรสังคมคือ ทรัพยากรมีคุณภาพไม่เพียงพอ
ที่จะใช้เป็นต้นแบบ

บริหารการศึกษา
ภาควิชา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C441619 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES / ACADEMIC WORK /

OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOLS

ANEK YARANGSEE : THE UTILIZATION OF COMMUNITY RESOURCES IN ACADEMIC
WORK OF OUTSTANDING ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION : A CASE STUDY OF
CHANGWAT PHAYAO. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. BOONMEE NENYOD,
Ed.D. 170 PP. ISBN 974-582-712-6

The purpose of this research was to study the utilization of community resources for academic work and its problems in outstanding elementary schools under the jurisdiction of the Office of the Provincial Primary Education in Changwat Phayao. The population of this research consisted of twelve outstanding elementary schools. Data were supplied by educational supervisors, heads of the office of District Elementary Education, administrators and teachers of the schools. Interviews and document analysis were used as methods of gathering data, then the data were analysed by using frequency and percentage.

Research findings chowed as follows :

With regard to the utilization of community resources, it was found that human resources utilized were educational supervisors, academicians, instructors from other schools and the student's parents who provided advice, suggestions and knowledge, that man-produced resources were audio-visual apparatus and other schools which were used in form of resources subsidiary; that natural resources such as stone, minerals and animals were used as instructional media and that social resources such as cultural and traditional events provided teachers and students with occasions to participate directly of to organize exhibitions on them.

Concerning the problems resulted from the utilization of each type of community resources, it was found that in the field of human resources co-operation was insufficient due to the lack of time in the part of the resources; that man-produced resources were limited in quantity and there was inconvenience in usage schedules; that natural resources had not been preserved for instructional purpose; and the quality of the social resources was inappropriated to serve as the prototype.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....
สาขาวิชา..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....
ปีการศึกษา..... 2536.....
ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนการแก้ไข
ข้อผิดพลาดทั้งหมดด้วยการเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา
เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ
ทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ
ต่าง ๆ ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการการ
ประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นและครูผู้สอนโรงเรียนประถม-
ศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยาทุกท่านที่ได้ให้การสัมภาษณ์และให้
เอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยด้วยความจริงใจ อบอุ่น เป็นกันเองตลอดระยะเวลาในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและให้กำลังใจจากเพื่อนนิสิต สาขาวิชาเทศการ
ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 29 จนการทำวิจัยได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณเพื่อน
นิสิตทุกคน

และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณตลอดจน
คอยเป็นกำลังใจในระยะเวลาที่ศึกษาอยู่จนกระทั่งเสร็จสิ้นการทำวิจัย

เอนก ยารังษี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	8
	คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
	การนำเสนอผลการวิจัย.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ความหมายของคำว่า ทรัพยากรในท้องถิ่น.....	10
	ความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น.....	12
	ประเภทของทรัพยากรในท้องถิ่น.....	14
	การใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น.....	18
	ประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้.....	23
	ความหมายของงานวิชาการ.....	24
	ความสำคัญของงานวิชาการ.....	25
	งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา.....	26
	บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา.....	26
	ขอบเขตของงานวิชาการ.....	29
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
	ประชากรและแหล่งข้อมูล.....	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย.....	40
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	115
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	115
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
	สรุปผลการวิจัย.....	116

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย.....	126
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	130
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	131
รายการอ้างอิง.....	132
ภาคผนวก.....	136
ประวัติผู้เขียน.....	163

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้การสัมภาษณ์.....	46
2	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้.....	51
3	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานการเรียนการสอน.....	53
4	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานสื่อการเรียนการสอน.....	55
5	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานการวัดและประเมินผล.....	57
6	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานห้องสมุด.....	59
7	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานนิเทศการศึกษา.....	61
8	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน.....	63
9	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานส่งเสริมการสอน.....	65
10	ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในงานประชุมอบรมทางวิชาการ.....	67
11	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้....	70
12	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานการเรียนการสอน.....	73
13	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานสื่อการเรียนการสอน.....	75
14	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานการวัดและประเมินผล.....	77
15	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานห้องสมุด.....	79
16	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานนิเทศการศึกษา.....	81
17	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานวางแผนและกำหนดวิธีการ ดำเนินงาน.....	83
18	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานส่งเสริมการสอน.....	85
19	ลักษณะการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในงานประชุมอบรมทางวิชาการ.....	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
20	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้..... 90
21	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานการเรียนการสอน..... 92
22	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานสื่อการเรียนการสอน..... 94
23	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานการวัดและประเมินผล..... 96
24	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานห้องสมุด..... 98
25	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานนิเทศการศึกษา..... 100
26	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน..... 102
27	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานส่งเสริมการสอน..... 105
28	ปัญหาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทที่ใช้ในงานประชุมอบรมทางวิชาการ..... 107
29	วิเคราะห์การใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทในแผนงาน/โครงการ..... 109

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย